

Илм-фан даргалари

ХОЛИС МАЪЛУМОТЛАР: 1935 йилда Тошкент вилоятининг Пекент туманида хизматчи-деҳқон оиласида туғилган, ўзбек, ХДП аъзоси. Мутахассислиги — механика, номзодлик диссертациясини 1964 йилда, докторлик диссертациясини 1970 йилда ёқдган, 1969 йили «Катта илмий ходим», 1977 йили «Профессор» илмий унвонларини олган.

Асосий илмий ишлари механика, назарий ва амалий геофизика ва сейсмология фанларининг ривожига бўлган боғлиқ. 300 дан ортиқ илмий иш эълон қилган, улардан 20 дан ортиги монография ва дарсликлардан иборат.

Илмий ишлари дунёнинг 20 дан ортиқ мамлакатига, жумладан, АҚШ, Голландия, Германия, Франция, Япония каби мамлакатларда эътироф этилган.

Илмий раҳбарлигида 50 дан ортиқ докторлик ва номзодлик диссертацияси ҳимоя қилинган. Айни вақтда шогирдлари томонидан яна тўртта докторлик диссертацияси тайёрланиб, ҳимояга топширилган.

ТАШРИФ

1994 йилнинг сўнги иш кунинда бош муҳарриримиз кўнгирак қилиб, Ёлқин Соатов исм-шарифи профессорни «кашф» этанликларини айтиб, у кишининг фаолияти билан танишиб кўришимни маслаҳат бердилар. Тасаввуримизда яшайдиган «инжик» табиатли механик-домлардан бири билан қай йўсинда суҳбатлашиш мумкинлигини ўйлаб бошладим. Шу пайт йўлақдан шаҳдам қалам товۇшлари эшитилди.

«Ана, келиптилар, юришларидан жуда «откесарга ўхшайди» деган гап ўтди эсимдан. «Демак, юқори пардада керак!». Илк бора бўлажак суҳбатимизнинг салоботидан ҳайиқиб, тафаккури шулъасидан сесканиш ҳисси туйдим. «Яхшиси, ўтган йилда қўлга киритган ютуқларини янги йил режаларинингга сўрайман», — деган қарорга келдим-да, меҳмон ташрифига жавобан ўрнимдан қўзгалдим. Мен билан хушхавф ва тетик саломлашаркан, шовишли стол устига ўндан ортиқ йирик монография ва «Олий математика» дарслигининг икки жилдини қўйдим. Ногоҳ қувониб кетдим. «Мен бу китобдан фойдаланганман», — дедим жилмайиб. — Сирдан таниман Сизни...

ИЗЛАНИШ СУҚМОҚЛАРИ ВА БИЛИМ ЧАҚМОҚЛАРИ

Ўқиб юрган йилларида Ёлқин Соатов Пекент туманидаги Ҳама номли мактабда физика ва математика сирларини ўртоқлари билан баҳслашиб ўрган, саккизиччи сифдан бошлаб кўни сифларда шу фанлардан дар берган... Ўрта мактабни аъло баҳолар билан битириб, Ўрта Осий Давлат университетининг физика-математика факультетига кирибди.

Уша даврда республикада «Ўзбекистон» номли тўрт қаторли пахта териш машинасини яратиш ҳаракати авж олганди. Пахта териш машиналарини конструкциялаш борисида машинанинг дастлабки икки нусхаси яратилган эди. Ёлқин Соатовнинг диплом иши мавзуси шу машина шпиндели ҳаракати натижасида ҳосил бўладиган зўриқиларнинг таҳлили ва унинг тректорисини тенгламаларини тузиш бўлди. Таҳлиллар натижасидан «Ўзбекистон» пахта териш машинасини шпиндели ҳаракати траекториясининг геометрик шакли аниқланди. Ишга М. Т. Урозов тақрир эшди.

Университетни битириб, Тошкент қишлоқ ҳўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш инженерлари институтининг назарий-механика кафедрасида ассистентлик қилди. Сўнг Москва — аспирантурада таҳсил олди.

ТАРЖИМАИ ХОЛДАН:

Тошкент ирригациялаш ва қишлоқ ҳўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг назарий механика кафедрасининг ассистенти (1958-59 йиллар), СССР ФА Механика муаммолари институтининг аспиранти (1960-63 йиллар), Ўз ФА Механика институтининг кичик ва катта илмий ходими (1959-60, 1963-67 йиллар), Ўз ФА Сейсмология институтининг «Тўқилар динамикаси» лабораторияси мудири, (1967-77 йиллар), Тошкент Архитектура-қуриш институтининг Олий ва амалий математика кафедраси мудири (1977 йилдан ҳозиргача) вазифаларида ишлаган.

СУХБАТДАН:

— Ёлқин ака, қайси одатларингиз табиатингизга болалиқдан ўзлашиб қолган ва у фазилатга айланган, деб ҳисоблайсиз?

«Зика фани ривожига учун муҳимдир.»

М. УРОЗБОВ, академик. «Классик эластиклик назариясини масалалари икки компонентли муҳитлар учун умумлаштирилган, булар сейсмик тўқиларнинг тарқалиши, уларнинг иморат ва иншоотларга таъсирини тўлароқ тадқиқ этишга ёрдам беради.»

Х. РАҲМАТУЛИН, академик (Россия). «Тектоник зилзила учоғининг механика-математика моделини яратган, кўп компонентли муҳитларда тўқин тарқалиши жараёни динамикасида мактаб яратган олим.»

О. А. ЖАУТИКОВ, академик (Алмания).

«Ё. Соатовнинг республикада илмий мутахассислар тайёрлашда ва фан ривожига хизматлари катта.»

В. ҚОБУЛОВ, академик. «Ўрта Осий регионини фойдали қазилмаларга бой, буларни қилдириш ва қазиб чиқаришда пармалаш ишлари алоҳида ўрин тутди. Бурғулаш машинаси қисмлари ўнамларининг оптимал қийматларини танлаш пармалашда энергия харажатларини камайтира...

ОЛИМ ЯРАТГАН ХИРМОН

(очерк)

молярнинг аниқ ечимлари топилган. Бу ишлар талбиқи халқ ҳўжалигимизга катта иқтисодий самаралар келтириши аниқ. Масалан, Ш. Аҳмедовнинг ишла да камсуви майдонларда экинларни томчилатиб сўғориш муаммосини ҳал этадиган илмий тавсиялар келтирилиб чиқрилган. В. Москвитиннинг диссертацияси пайвандаш жараёнининг математик моделлаш мавзусига бағишланган. Еки қашқарларлик шогирдим Ш. Хуррамовнинг иши тери машаъсини қайта ишлаш санаятида ишлашларини машиналарни такомиллаштиришга бағишланган.

— Шогирдларингиз қўй, сизга хавас қилса арзийди. Айтинг-чи, узлар билан тез-тез учрашиб турасиларми? Ўзаро оқибат ривитлари ҳам ўзларга ибрат бўладиган даражадами?

— Хусусан, мен устоз-шогирдик муносабатларимиздан хурсандман. Лекин ҳаёт-ҳаёт-да! Хар бир кишининг ўз оилави турмуши, икки-чиқрилари, илмий изланишлар, педагогик фаолияти гоҳо одамни ўзи билан ўраштира...

— Шогирдларингиз қўй, сизга хавас қилса арзийди. Айтинг-чи, узлар билан тез-тез учрашиб турасиларми? Ўзаро оқибат ривитлари ҳам ўзларга ибрат бўладиган даражадами?

— Хусусан, мен устоз-шогирдик муносабатларимиздан хурсандман. Лекин ҳаёт-ҳаёт-да! Хар бир кишининг ўз оилави турмуши, икки-чиқрилари, илмий изланишлар, педагогик фаолияти гоҳо одамни ўзи билан ўраштира...

— Шогирдларингиз қўй, сизга хавас қилса арзийди. Айтинг-чи, узлар билан тез-тез учрашиб турасиларми? Ўзаро оқибат ривитлари ҳам ўзларга ибрат бўладиган даражадами?

— Хусусан, мен устоз-шогирдик муносабатларимиздан хурсандман. Лекин ҳаёт-ҳаёт-да! Хар бир кишининг ўз оилави турмуши, икки-чиқрилари, илмий изланишлар, педагогик фаолияти гоҳо одамни ўзи билан ўраштира...

— Шогирдларингиз қўй, сизга хавас қилса арзийди. Айтинг-чи, узлар билан тез-тез учрашиб турасиларми? Ўзаро оқибат ривитлари ҳам ўзларга ибрат бўладиган даражадами?

— Хусусан, мен устоз-шогирдик муносабатларимиздан хурсандман. Лекин ҳаёт-ҳаёт-да! Хар бир кишининг ўз оилави турмуши, икки-чиқрилари, илмий изланишлар, педагогик фаолияти гоҳо одамни ўзи билан ўраштира...

— Шогирдларингиз қўй, сизга хавас қилса арзийди. Айтинг-чи, узлар билан тез-тез учрашиб турасиларми? Ўзаро оқибат ривитлари ҳам ўзларга ибрат бўладиган даражадами?

— Хусусан, мен устоз-шогирдик муносабатларимиздан хурсандман. Лекин ҳаёт-ҳаёт-да! Хар бир кишининг ўз оилави турмуши, икки-чиқрилари, илмий изланишлар, педагогик фаолияти гоҳо одамни ўзи билан ўраштира...

— Шогирдларингиз қўй, сизга хавас қилса арзийди. Айтинг-чи, узлар билан тез-тез учрашиб турасиларми? Ўзаро оқибат ривитлари ҳам ўзларга ибрат бўладиган даражадами?

— Хусусан, мен устоз-шогирдик муносабатларимиздан хурсандман. Лекин ҳаёт-ҳаёт-да! Хар бир кишининг ўз оилави турмуши, икки-чиқрилари, илмий изланишлар, педагогик фаолияти гоҳо одамни ўзи билан ўраштира...

Ф. МАВЛОНОВ, академик.

— Ёлқин ака умрингизда ҳеч ёлғон гапирганингиз?

— Булган, ишқилиб. Бир-бирлари билан уришган одамларни келтиришга, оилави можазоларни тинчландиришга ёлғон ҳам гапирганман. Зотан, ҳазрат Алишер Навоий ҳам «Элти зиён келтирувчи ростиан наф келтура турғон ёлғон афзал», деган аққанлар.

— Одамларнинг ўзаро муносабатлари қандай қурулган гапнингиз келтиради?

— Лоқайдлик, тамасарлик, қўббатчиликдан нафратланман. Аниқса, бугунги кунда бир-бирини тушуниш, бирлашиш зарур.

СОАТОВНИНГ ИККИНЧИ ҚАНОТИ:

— Ёлқин Учқуновичнинг «Меҳнат дафтари»си у кишининг 45 йиллик фаолиятига гувоҳнома бўлди. Домла салкам ярим асардан бери ўқитувчиликке муқаддас касбни эъзозлаб келдилар. У киши ўрта мактабда, турли институтларда ёшлар қўнглига зиё сочиб келмоқда. Бевоисита синфхоналарида берган дарслирида Ё. Соатовнинг ўз услуби яққол кўзга ташланади. Профессор турли йилларида Тошкент ва Нукус давлат университетларида, Низоми номили Тошкент ва Улугбек номили Самарқанд педагогика институтларида назарий механика, кўп компонентли муҳитлар механикаси фанларидан, олий ва амалий математиканинг бўлимларидан маърузалар ўқиган. Олим Тошкент архитектура-қуриш институтидан самарали педагогик фаолият билан банд. Айни вақтда техника институтлари талабалари учун олий математика, назарий механика ва материаллар қаршилиги фанларидан дарсликлар,

ЭЪТИРОФЛАР:

(Профессор Ё. Соатовнинг илмий асарлари ҳақида ёзилган таъризулар ва илмий кенгашларнинг тавсияномаларидан олинди.)

«Бу ишда... зилзила учоғининг математик ва механик модели тақриф қилинган... Бу сейсмология ва геофи-

қув қўлланмалари ёзмоқда.

Профессор Ё. Соатов ёлган беш жилди «Олий математика» дарслигининг биринчи ва иккинчи жилдлари 1992, 1994 йилларда «Ўқитувчи» нашриётида чоп этилди. В. Шнейдер ва бошқаларнинг икки жилдли «Олий математикадан қисқа курс» китоби Ё. Соатов томонидан таржима қилинди. Унинг «Олий математика» дарслиги республика вазириликларининг билим юртларида, коллежларида дарслик вази-фасини ўтамоқда. Ўзбек ва рус тилларида ёзилган беш жилдли бу дарслик қорқаллоқ тилига ҳам таржима қилинмоқда.

СУХБАТДАН:

— Ҳама устозлар каби мен ҳам шу кунларда қаттиқ ҳажжондаман. Илмий маслаҳатчилигимда ёлғон борилган яна тўртта докторлик иши яқинда ҳимояга қабул қилиш учун илмий кенгашга топширилмоқда. М. Тўраев, А. Абдурахимов, Ш. Аҳмедов ва В. Москвитинларнинг тадқиқотларида назарий муам-

дахонлар Ёлқин аканинг дилбандлигига муносиб йўлдош, олимлар сулоласининг набириларига бош бўлиши.

Демак, Ёлқин ака (ёмон қўлдан асарини!) — пири бадавлат бобо! Шундай бўлган, табиийки, барча оқсоқоллар сингари у кишининг ҳам куз осмонидек тийиқлашган шуурда ҳаётий мушоҳадалар, фалсафий ҳулосалар бисёр.

Ёлқин ака дейдиларки: Саломга алик оламлик одобдан эмас.

Ҳаёлий тажриба ҳам гоҳо яхши натижалар бериши мумкин.

Ғийбатчи мудоҳисага етмайди.

Устозлар олдинроқ йўл очиб бурса, шогирдлар тортинамасдан келишади.

Ҳама нарсани, аниқса, ҳаётда ўтиб кетган ноҳушиларнинг эславириш керак эмас экан.

Икки-чигир нарсаларга қўнам эътибор бермаслик лозим.

Индамай сўқлаб кетавириш ҳам мағдублик оламларидан бири.

Нимаики иш қилган бўлсам, тамасиз, беминнат қийдим. Яхшиликни то-роғига солмаслик даркор.

Шарафим — ҳеч қачон бирор эшикни тақдирлаб бориб, шикоят қилмаганимдир.

Бахтим — китобларим, болаларим, набираларим ва шогирдларимдир...

Оқил бўлиш учун ўқимли бўлиш шарт эмас.

Одам-бошқа, инсон-бошқа тушулган.

Табиатимдаги хатоим — ишонувчанлигим.

Табиатда муаммолар сони чекили, масалалар сони эса чекилмайди. Шунинг учун олимлар ўзларини бахтиёр сезадилар.

СУХБАТДАН:

— Қадри Ёлқин ака, Янги йилнингиз қутлуғ бўлсин, 1995 йилнинг илқ ва юшмоқ келган дастлабки кунларида дилнингиз ёлган шаффоф тўнларга муборак бўлсин! Сухбатимиз сўнгиде янги йил режаларингизни «Халқ сўзи» газетаси мунғариларини ҳабардор этсангиз...

— Аввало, ўтган тарихий қисқа муддат ичида мустақил ҳўжалик юритиш расамидини олган республикамиз ҳўкуматига, ҳаммиса сабр-бардошли, имони бут, меҳнатқаш халқимга таъзим қилман. Буюк бунрилишлар даврида яшаётганлигимдан бахтиёрман.

Иймон ва эҳтиқод билан ишлаб, давлатимизга келажак буокигини таъминлашда шарафли ишга қамарбаста бўлиман. Чунки «Шу азиз Ватан-баркаманикам».

Бўш вақтларимда анча-мунча шеърлар, ҳикоялар ёзиб юрардим. Насиб этеса, улардан бир гулдаста тузиб, нашр эттирмакчиман. Умуман, шахсий културбонан бисотида йигилиб қолган, эълон қилинмаган илмий тадқиқотлар натижалари, ёзилган дарсликлар қўл-ёзмалари ва бадий ижод маҳсулларини бир қўлдан кецириб, нашрга тайёрлаш ниятиданам.

ХИРМОН САЛОБАТИ

Шунақаси ҳам бўлади: янги кулук қанчалик чуқурлашгани сари уни итна билан қазийётган кишининг шарпаси шунча эътибордан ғайибланади. Еки улоғайтан хирмон қўнча юксалгани сари яратувчисининг бун-басти шунчалек кичирайиб қўринади. Баъзида тикланган улғувор иморатлар омма билан меъмور орасида левор бўлиб қолган. Лекин ҳар учала ҳолатда ҳам ўз касбига эҳтиқод қўйган ЯРАТУВЧИ бу дунёнинг ўткинчи нақдларини шаҳадатига эътибор бермай, вақт қарвони елкасига залворли юкларини ортаверганлар... Хайриятки, бу дунё — ҳисоб-китобли дунё!

Ана шу таомил бўйича бугун сермаҳсул, камтарин олим профессор Соатов яратган хирмонга бир назар ташлади. Зеро, бу хирмон юрт бойлиги, эл шарафиди!

Мукарамма МУРОДОВА, «Халқ сўзи» мухбири.

Долзарб муаммо

ЧЕТДАН КАРТОШКА СОТИБ ОЛМАСЛИКНИНГ ИМКОНИ БОР

Республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, уни тараққий тошган давлатга айлантириш, аввало, иқтисодиётимизнинг асосий тармоғи бўлган қишлоқ ҳўжалигини ривожлантиришни тақозо этади. Бунда фақат пахтачиликни галлачиликка эмас, балки барча соҳаларга, шу жумладан картошқачиликка ҳам катта эътибор бериш бугунги кун талабидир.

Республикамиз аҳолисининг бу маҳсулотга бўлган талабини тўла қондириш учун 1-1,2 миллион тонна ҳосил етиштириломоғи лозим. Ҳозир эса 330—400 миң тонна етиштирилмоқда, ҳолос. Ҳўкуматимиз аҳоли эҳтиёжини тўла қондириш мақсадида ҳар йили 600—650 миң тонна картошқани четдан ташиб келтиришга мажбур бўлмоқда. Бу бозор иқтисодиёти шароитида бир қатор муаммоларни келтириб чиқариши устига ташиб, сақлаш ҳам қийинчилик туелдириди.

Булardan қўрнанадики, мамлакатимизда галла мустақиллигига эришиш билан бир қаторда картошқани ҳам эҳтиёж даражасида етиштириш мақсад қилиб қўйилиши керак. Бунинг учун бизда ҳама шароит мавжуд. Экин майдонлари кенгайтирилиб, уруғчилик тўғри йўлга қўйилса, талабга мос картошқа етиштириш технологиясини ишлаб чиқилиб, кенг жорий этилса, бу ниятга эришиш мумкин.

Бизнинг илмий жамоамиз айнан шу мақсадда тадқиқотлар олиб бормоқда. Ҳосилдорлигини ошириш учун республика шариоитига мос янги тезпираш навлар яратиш, парварилаш арготехникасини такомиллаштириш, уруғлик етиштириш технологиясини ишлаб чиқиб бунча олиб берилаётган илмий тадқиқотлар ўз самарасини бермоқда. Картошқанин эртанги, кечки, уруғлик кўчат сифатида устриш технологиясини ишлаб чиқилиб ва ҳўжаликларда кенг жорий этилмоқда. Институтимиз қошида лаборатория ташкил этилган бўлиб, унда соелом уруғ етиштириш бўйича изланишлар олиб бориляпти. Ҳозирги кунда талабга жавоб берадиган, тешилар, юқори ҳосили, касалликка чидамли, узоқ сақлашга мўлжалланган, истикболли «Қувонч-16/56 м», «Баҳор-30» ва «Ҳамкор-1150» навлари синовдан ўтказилмоқда. Булар келажакда етиштириладиган асосий картошқанавлари бўлиб қолса ажабмас.

Ҳар йили республикамизда картошқа ҳосилини йигиштириб олиш, ташиш, саралаш ва сақлаш даврида ҳосилининг учдан бир қисми нобуд бўлади. Эндилда бунинг олдин олинда республикамизда жорий этилаётган Голландия технологиясини қўл келмоқда. Маълумки, дунёда 130 та мамлакатда картошқа етиштирилди. Шулардан Голландия, Бельгия, Дания, Швейцария, Буюк Британия, Германия ва Америка мамлакатларининг иқлим ва тупроқ шароити картошқа етиштириш учун энг қулайдир. Бу мамлакатларда ҳосилдорлик 350—400 центнерга тўғри келади. Демокчимизки, Голландия технологиясини шу мамлакатлар тажрибалари асосида бойган.

Голландия технологиясининг асосий хусусиятлари шундаки, барча техникалар

ишончли, уруғлик мулқоқ тоза ва соғлом, мутахассисларнинг, ҳатто олдий ишчининг ҳам шу соҳа бўйича билими юқори, арготехник жараёнда ўз вақтида ўтказилади. Булар ҳаммаси юқори ҳосил олиншини асосий омилларидир.

Шу ўринда Голландия деҳқонларининг иш тажрибалари ҳақида тўхталаск. У ерда ҳар бир далага тўрт йилда бир марта картошқа экилади. Иложи борица олдин дуққакли ва додли экинлар экилади. Картошқа экишдан олдин ер шудгорланади, белгиланган меъёрга ўғит солиниб, сўнгра 10-12 см. чуқурликда ишлов берилди. Бир вақтда ер юмшатилади, текисланади ва юзаси эчиланади. Натияжада экинни эрта бошлаш имкони туғилади. Тупроқ тез этилади ва экин қисқа муздатда тугалланади.

Голландияда картошқанин 80 дан зиёд нави бор. Йил давомида бир марта экилади. Замбурут ва бакте-риал касалликлар мулқоқ учрамайди. Янги навларни танилаш ва яратишда ҳосилдорлиги, технология кўрсаткичилиги, механизацияга нисбатан юзага жойлашганлиги каби белгилари ҳисобга олинади, ҳолос.

Голландия технологиясининг юқорида қайд этилган хусусиятлари, уша ерининг тупроқ-иқлим шароити учун мослаб ишлаб чиқилган. Бизда сўғориладиган деҳқончилик бўлганлиги, бундан ташқари тупроқларимизда чиринди микдори 2 фойдан ошмаслиги, пушта олиншини муайян қийинчиликлар, картошқанин баҳорги ва ёғи мўддатларида экилиши каби табиий-тупроқ шароитлари Голландия технологиясини такомиллаштириш зарурлигини кўрсатади.

Институтимиз олимлари ушбу технологиясини такомиллаштириш борисида изланишлар олиб бордилар, қатор орансини 90 см. қилиб экишга мўлжалланган барча асосий арготехник жараёнларни ўз ичига олган технология яратиб, уни жорий этишга киришилди. У Голландия технологиясининг барча ижобий томонларини ўзига тўла мукасамлаштирган бўлиб, дастла Тайлоқ туманидаги Улугбек номили жамоа ҳўжалигида 50 гектар майдонда қўлланилди. Бу йил катта майдонларда жорий этиш кўзда тутилмоқда.

Шуни таъкидлаш жоизки, республикамизда ҳар гектар майдондан 18—20 тонна картошқа ҳосили олиш имконини мавжуд. Юқорида қайд этиб ўтилган жаҳон ютуқлари ва тажрибалари ҳамда маҳаллий шароитда олиб борилган илмий изланишлар натижасида картошқа етиштириш талаб даражасида етиштириш эришиш мумкин.

Д. АБДУКАРИМОВ, Самарқанд қишлоқ ҳўжалик институтининг ректори, профессор. Т. ОСТАНАКУДОВ, профессор.

ҚИШДА ХАМ ЁЗДАГИДЕК

Сирдарё туманининг Синдоробод жамоа ҳўжалиги аъзолари сирдарёликларнинг янги йил дастурхонини янги узилган сазавотлар билан тўкин бўлишда жонболлик кўрсатдилар.

Хўжаликнинг 21 гектар майдонини эгаллаган исқонхонасида бодир, помидор ва лимон етиштирилмоқда. Бу хўжалик нафақат Сирдарё вилоятида, балки республикада ҳам энг яхши хўжаликлардан ҳисобланади. Бу ерда йил бўйи бир неча марта ҳосил олинди. Исқонхонанин янгида лимон етиштирилди. Хўжалик аъзолари режадан ташқари 40 тонна лимон йиғиштириб олишни мўлжаллашмоқда. Бу сирдарёликларнинг янги йил дастурхонини янги узилган сазавотлар билан тўкин бўлишда жонболлик кўрсатдилар. Режадан ташқари етиштирилган мева ва сазавотлар Россия тадбиркорларига жўнатишмоқда. Улар эса ўз навбатида хўжалик аъзоларига эҳтиёжи учун зарур бўлган қурилыш материаллари жўнатишмоқдалар.

СУРАТДА: хўжалик исқонхонасида. Б. Тўраев олган сурат (ЎА).

Advertisement for SUN Microsystems Computer Corp. featuring the slogan 'СUN фирмасининг Unix-сервер асосида тузилган замонавий Мижоз-Сервер (Клиент-Сервер) компьютер системалари'. It lists services like 'ОЧИҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР' and 'Ўзбек-америка қўшма корхонаси'. Contact information for Tashkent is provided.

Advertisement for 'ЎЗБЕКТЎКИМАШ' featuring the slogan 'ишлаб чиқариш бирлашмаси келишилган нархларда янги ускуна ва механизмлар сотади'. It lists various technical equipment and services.

Advertisement for 'ЎЗБЕКТЎКИМАШ' featuring the slogan 'ишлаб чиқариш бирлашмаси келишилган нархларда янги ускуна ва механизмлар сотади'. It lists various technical equipment and services.

Жаҳон спорти «юлдуз»лари

Ҳар бир мамлакатнинг футболда ўз Пелелари, Гарриччалари, Гуллитлари бор. Ушбу спорт турининг миллионлаб мухлислари ўз юртида ҳам шундай буюк истеъод соҳиблари етишиб чиқишларини орзу қилишиб, севимли футболчиларини юқоридаги «юлдуз»лар номи билан аташади. Бироқ, Европанинг марказида жойлашган Болгария футболсеварлари бундан мустасно. Чунки, уларнинг футболда бошқаларга ўхшамаган ўз чарогон «юлдузи» — ХРИСТОСИ бор.

Бугунги кунда ер юзиде бу номи билмаган, унинг майдондаги маҳорати тан бермаган футбол ихлосманди деярли йўқ ҳисоби. Зеро, Христо жаҳон футбол осмониде ўзига хос ёрқин юлдуз сифатида балқиди.

Христо Стоичков Францияда чиқадиган «Онз Мондаль» журнали сўровига кўра 1992 йилнинг энг моҳир футболчиси. Испаниянинг «Барселона» жамоасининг кейинги 5-6 йилдаги мамлакат чемпионатлари ва халқаро майдондаги зафарлари ҳам айнан шу футболчининг истеъоди билан боғлиқ. Христо туфайли «Барселона» 1992 йили Европа чемпионлари кубоги соҳиби бўлди.

Уттан 1994 йил ҳам Христо учун омадли бўлди. Унинг бошчилигида АҚШ-94 жаҳон чемпионати майдонига чиққан Болгария терма жамоаси ўз тарихида энг юқори нўққига кўтарилди. Кейинчалик «юлдуз»лар маҳоратини белгиловчи рол ўйнади, деб баҳоланган бу жаҳон чемпионатида Христонинг маҳорати янада очилди. Футбол «қирол»и Пеле болгар йигитининг майдондаги маҳоратларини кузатар экан: «Христо — нафақат мўъжизакор истеъод соҳиби, балки у майдонда ҳаракат қилаётган «футбол профессори»дир — дея Стоичковни олдилади. Ҳақиқатдан ҳам Христо АҚШ-94 жаҳон чемпионатида жуда ажойиб ўйин кўрсатиб, ўзининг ихлосмандлигини янада кўпайтирди. Шунинг учун бўлса керак 1995 йил арафасида Христо Стоичков Франциянинг «Франс футбол» ҳафталиги сўровига кўра йилнинг энг яхши футболчиси деб топилди ва қитъанинг олий мукофоти — «Олтин тўп» соҳиби бўлди.

Христо — сўзсиз, ажойиб истеъод

эгаси. Хужумчилар учун оғир ва мураккаб бўлган испан футболлида у ўзини сувдаги баликдек сезади. Шунинг учун ҳам рақиб ҳимоячиларининг тў-

юқори поғоналаридан жой олади. Тўпни дарвозага мухлислар кўзини қувонтирадиган даражада чиройли қиритишни ҳам қойиллатади. Шу билан бирга у атрофдагиларнинг кайфиятини бирдан 180 градуса буюри юборишни, уларнинг руҳларини тушириб туришни ҳам умтмайди. Бу унинг феъли билан боғлиқ.

— Мен ўзининг феълим билан кўпларга ёқмаслигимни билман, — дея тан олган эди у испан журналистларидан бирига берган интервьюсида. — Лекин мен улар истаган ки-

журналистлар оқимининг аксарияти кўчада қолди ёки «шаккок феъл» азиятини чекишти. Христо уларнинг саволларига жавоб беришдан бош торти. Оқибатда эса... Йил сўнггида Франциянинг «Франс футбол» ҳафталиги қитъанинг энг олий соврини — «Олтин тўп» учун ўзининг анъанавий журналистлар ўртасидаги сўровини ўтказди. Сўров натижасига кўра гарчи йил бошида турли жароҳатлар туфайли яхши ўйин кўрсатмасда, бироқ мавсум сўнггида кучли ўйнаган Италиянинг «Милан» жа-

балқитган Франция футболчиси, Италиянинг «Милан» клубида тўп сураётган Жан-Пьер Папенни ки эди. «Франс футбол» ҳафталиги ҳукмига қарши айтилган бу икки сало бутун қитъа футбол мухлислари қалбида оқаётган адолат, ҳақиқат маҳсули эди. Бу ҳақиқатни Франциянинг бошқа бир футбол журнали «Онз Мондваль» юзага олиб чиқди. У мухлислар ўртасида йилнинг энг яхши футболчиси учун сўров ўтказди ва унинг ғолиби — Христо Стоичков бўлди.

Агар Христо ўзи сари талпинаётган журналистлар оқими йўлига гов солмаганида ўша йилиёқ «Олтин тўп» соҳиби бўларди. Нима бўлганда ҳам спорт журналистлари фикрига таянувчи «Франс футбол» ҳафталиги икки йил ўтгач, ўз хатосини тузати. «Олтин тўп» бу сафар ўз эгасини топти.

Айтишларича, жаҳон футбол «юлдуз»ларидан бири, «эмомна қаҳрамони» Маралона ҳам Стоичковни футболчи сифатида қарлайди ва хурмат қилади. Бу 1992 йили Диего Маралона Испаниянинг «Атлетико» жамоасига таклиф қилишганида юзага қалқди. «Бўпти, мен розиман, — деди Маралона таклиф этувчиларга, — фақат бир шартим бор, мен «Атлетико» таркибиде майдонга 10-рақам остида тушман, 9-рақамда эса Христо жамоада ўйнасин». Албатта, бир йўла икки «юлдуз»ни «Атлетико»га жалб қилиш таклиф этувчилар учун ўта қийин вазифа эди. Шундай бўлсада Христо ва Диего шу йили майдонга бирга чиқишга муваффақ бўлишти, фақат бир марта. Маралона «Севилья» жамоасининг, Христо эса «Барселона» шарафини ҳимоя қилди. Учрашувдан сўнг Маралона табиятан камсўвқ, лекин ўзига хос марғур Христонинг олдида келиб уни қучди ва «юлдуз»лар ўз майкаларини алмаштирди. Бу, албатта, улар ўртасидаги яқинликдан далолат беради. Шундай бўлса-да, Христо Маралонадан ҳам кўра Крушиффи ва Латинини футболчи сифатида кўпроқ қарлайди.

Расул ЖУМАЕВ, «Халқ сўзи» мубири.

ФУТБОЛ «ПРОФЕССОРИ»

ёки 1994 йилги «Олтин тўп» соҳиби ҳақида

рт томонидан сиқиб, аёвсиз оёққа тегишлари унга кор қилмайди ва бу исканжалдан осонгина сирганиб чиқади, «осмондан тушгандек» жарима майдониде яқка ўзи пайдо бўлади.

— Христо илоҳий истеъод эгаси, — дейди у ҳақда жамоалоши Р. Куман. — Рақиб ҳимоячилари қанчалик хушёр бўлмасинлар, лекин, барибир, кўп ҳолларда уни жарима майдониде «йўқотиб» қўйишади.

Стоичковнинг яна ўзига хос томонлари шундаки, у бошқа ҳужумчилар каби рақиблар жарима майдониде миҳлианиб туришни хушламайди, аксинча, меҳнатқаш ўйинчи, ташкилотчи ҳужумчи, аниқ зарба беришнинг моҳир устаси ҳамдир.

Христо жисмонан бақувват, тажовузор, ўйин вазиятидаги тўқнашувлардан ҳайқилмайди ва ўз навбатида бу тўқнашувларда жароҳат олмаслик борасида етарлича маҳоратга эга. Бошқа футболчилардан фарқ қилиб туралдиган хусусиятларидан яна бири, майдонни кўра билишидаги ноэтиксизлиги кўринади. У ҳужум режалаштирилишини, жамоалошларининг фикрини ўта зийраклик билан олдиндан сеза биледи. Шунинг учун ҳам у доим тўпуларлар рўйхатининг

шимас, ўз номим билан Стоичковман. Ўзининг шу шаккок феълимсиз Стоичков бўлолмасдим, менинг кучим ҳам ана шунда.

Христо ўзининг шаккок феъли билан нимага эришганини назарда тултаганини билмадигу, лекин бизнингча, айнан шу феъли унинг жаҳон футбол осмонига кўтариллишини бироз кечиктирди. Бунинг учун 1992 йилги футбол мавсумини хотирлаш киёф. Ўша йили Христо футболдаги юлдузли онларини кечирди, десак хато қилмаймиз. Майдондаги тиниб-тинчимаслиги, бор маҳоратини намойиш этиш билан мухлислару, мулатасизликка қарши овоз бери: «Менимча Марко мавсумни текис ва кучли ўтказган болгар футболчиси Стоичковга ютказди... Шундай бўлса-да, ҳамюртим Бастенинг ютуғидан фахрланаман». Орадан ҳафта ўтмай замонавий футбол ўчоғи бўлимиш Италиядан «Франс футбол» ҳукмига қарши яна бир акс-сало янгради: «Мен «Олтин тўп»ни «Барселона»нинг марказий ҳужумчиси Христо Стоичковга берган бўлардим». Тез орада бутун қитъа матбуоти саҳифаларини забт этган бу овоз жаҳон футбол осмониде чарогон юлдуз бўлиб

моаси ҳужумчиси, «голланд учар қўшларидан бири Марко ван Бастен ўз ҳаётида учинчи марта «Олтин тўп»ни қўлга киритди. Ҳа, бу воқеа журналистлар томонидан табиий бир ҳол сифатида қабул қилинди, лекин бутун қитъа футболсеварларини ҳайратга солди. Чунки улар назиде «Олтин тўп» учун Христо Маркога нисбатан кўпроқ «тер тўккан» эди-да. Айтиш мумкинки, Христонинг шаккок феъли «Олтин тўп»дан маҳрум қилди.

Ўша йили Христо ва Марко билан бирга «Олтин тўп» учун даъвогарлик қилган голланд футболчиси Деннис Бергкамп биринчилардан бўлиб бу адолатсизликка қарши овоз берди: «Менимча Марко мавсумни текис ва кучли ўтказган болгар футболчиси Стоичковга ютказди... Шундай бўлса-да, ҳамюртим Бастенинг ютуғидан фахрланаман». Орадан ҳафта ўтмай замонавий футбол ўчоғи бўлимиш Италиядан «Франс футбол» ҳукмига қарши яна бир акс-сало янгради: «Мен «Олтин тўп»ни «Барселона»нинг марказий ҳужумчиси Христо Стоичковга берган бўлардим». Тез орада бутун қитъа матбуоти саҳифаларини забт этган бу овоз жаҳон футбол осмониде чарогон юлдуз бўлиб

БУЛУНГУРЛИК ЧЕМПИОНЛАР

Кейинги йилларда Булунгур шаҳар болалар ва ўсмирлар спорт мактаби (БУСМ)нинг нуфузи тобора ортиб борапти. Чунки бу мактаб тарбияланувчилари мураббий Раббим Тошанов бошчилигида нафақат вилоят, республика миқёсидеги мусобақаларда, балки халқаро майдонда ҳам зафар қозонишпти. Жумладан, шу мактаб ёш полонларидан бир гуруҳи ўтган йили Бухоро, Тошкент ва Туркменистоннинг Мари шаҳарларида ўтказилган юнон-рим кураши бўйича турнир ғолиблари бўлишти.

СУРАТДА: мураббий Р. Тошанов ўз шогирдлари билан.

КҮН ТАРТИБИДА ХОТИН — ҚИЗЛАРГА ЭЪТИБОР

Пойтахтимизда республика хотин-қизлар кўмитасининг навбатдаги IX пленуми бўлди. Унда Президентимиз И. Каримовнинг аёллар манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги кўрсатмаларига қай тарзда амал қилётганлиги ҳақда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 1995 йил сентябрь ойида ўтказилган IV Умумжаҳон аёллар конференциясига тайёргарлик жараёни муҳокама этилди.

Шу билан бирга ўзбек хотин-қизларини ижтимоий ҳимоялаш, имтиёзлар яратиб бериш истиқбол йўлида оқимлаётган республикамизнинг олий мақсадларидан эканлиги алоҳида таъкилланди. Бу борада «Соғлом авлод учун» ордени тасвир этилиб, бир гуруҳ фидойи аёлларимиз ҳам бу юксак мукофот билан тақдирланганлиги уларнинг фаровон турмушга, порлоқ келажакка ишончини янада оширганини айтиб ўтиш лозим.

Пленумда республика хотин-қизлар турмушига тааллуқли бир қанча қарорлар қабул қилинди ва навбатдаги вазифалар белгилаб олинди.

Ўқтам ДҮСТЕР, «Халқ сўзи» мухбири.

ҲАМИОРТЛАР ЭЪТИРОФИ

Яқинда Муллаўйчи Тошмуҳаммедов номли вилоят мусика драма театрида таниқли мўйқалам устаси Садриддин Салимов, шоир Рустам Очилов, бастакор Амиркул Ҳазратқулловлар билан учрашув бўлиб ўтди. Учрашув Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси Қашқадарё вилояти бўлими, «Адабиёт» жамғармасининг ташаббуси билан уюштирилди.

Учрашув олдида расом Садриддин Салимов чизган суратлардан театр фойсиде кўргазма ташкил этилди, шоир Рустам Очилов асарлари қўйилди. Бастакор Амиркул Ҳазратқуллов яратган куй ва қўшиқлар янграб турди.

Театр залини тўлдирган мухлислар, зиёлилар, маданият ходимлари ҳар учала ижодкорнинг асарлари билан танишдилар, адабиётшунослар, мусика шинавандалари, ёш расомларнинг бу ижодкорлар асарларига берган баҳоларини, нуқтани назарларини тингладилар, ижодларидан баҳраманд бўлишти.

— Бундай йирик учрашувда, маданият ходимлари иштирокида ўтган анжуманда биринчи бор қатнашим — дейди шоир Рустам Очилов. — Мени ҳаяжонлантирган, хурсанд қилган ҳолат ҳам шунда. Ушбу учрашув ижодимда туб бурилиш ясашига имоним қомил, чунки биз ёшларнинг ижодига юртдошларимиз эътибори ва эътирофи жуда катта ишонч, чексиз меҳр ифодасидир.

П. ГАДОЕВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Ўзингиз учун SONY дунёсини кашф этишни истайсизми? Унда телевизорлар, видеомагнитофонлар, видеокамералар, мусикий маркаалар, магнитофонлар, аудио ва видеокассеталар сотиладиган "SONY" магазинига ТАШРИФ БУЮРИНГ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АКЦИОНЕР-ТИЖОРАТ ДЕҲҚОНСАНОАТБАНКИ 1994 йил иш якунлари бўйича акциядорларнинг Умумий мажлисини ўтказди. КҮН ТАРТИБИ 1. Ўзбекистон Республикаси Акционер-тижорат деҳқонсаноатбанкнинг 1994 йил иш якунлари ва Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг банклар олдида қўйган вазифалари асосида 1995 йил фаолиятининг асосий йўналишлари ҳақида. 2. Ўздеҳқонсаноатбанкнинг 1994 йил даромадлари ҳақидаги баланс ва ҳисоботни тасдиқлаш. 3. Тафтиш комиссияси ҳисоботини тасдиқлаш. 4. Ўзбекистон Республикаси Акционер-тижорат деҳқонсаноатбанки Уставига киритилган ўзгартириш ва қўшимчалар ҳақида. 5. Ўздеҳқонсаноатбанк бошқарувининг банк филиалларини ташкил қилиш ҳақидаги қарорини тасдиқлаш тўғрисида. 6. Банк кенгашининг таркиби ҳақида. 7. Тафтиш комиссиясининг таркиби ҳақида. Мажлис 1995 йилнинг 4 март куни 10.00 да Тошкент шаҳри, "Туркистон" саройида ўтказилади. Анжуман қатнашчилари Тошкент шаҳрига 1995 йил 3 март куни келадилар ва "Ўзбекистон" меҳмонхонасига жойлашадилар. Қатнашчилар 1995 йил 4 март соат 8.30 дан 9.45 гача "Туркистон" саройида рўйхатга олинадилар. ҚАДРЛИ ТАЪСИСЧИ ВА АКЦИЯДОРЛАР! Анжуманни тайёрлаш ва ўтказишда Сиз фаол иштирок этасиз деган умиддамиз. Йиғилиш кун тартиби ҳақида, Ўздеҳқонсаноатбанк муассасалари фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида, қишлоқ ҳўжалигида иқтисодий ислохотларни жадаллаштириш ва бошқа масалалар бўйича аниқ таклиф ва мулоҳазаларингизни қуйидаги манзилгоҳга йўллашингизни сўраймиз: 700096, Тошкент ш., Муқимий кўчаси 43-уй, Ўздеҳқонсаноатбанк. Ўздеҳқонсаноатбанк Бошқаруви

"ЎЗБЕКМЕБЕЛЬ" ДАВЛАТ АКЦИОНЕРЛИК БИРЛАШМАСИ МАЙДА УЛГУРЖИ ВА ЧАКАНА САВДО КОРХОНАЛАРИ, ПЛАШКИЛОТЛАРИ ВА ХУСУСИЙ ПЛАДБИРКОРЛАР ДИҚҚАТИГА! "ЎЗБЕКМЕБЕЛЬ" ДАБ корхоналари ва фирмалари ПУРЛИ ХИЛ МЕБЕЛАРНИ энг кам савдо устамаси қўйилган нарҳда сотади. Ҳақи пул ўтказиш йўли билан ва нақд тўланади. Мебелларни улгуржи ва майда улгуржи партияларда етказиб бериш учун исталган суммага ўзаро фойдали шартнома тузиш мумкин. Қўйимчи ахборотлар учун қуйидаги манзилга мурожаат қилинг: 700011, Тошкент ш., Навоий кўчаси, 18"В"-уй. Алоқа учун телефон: 41-81-14.

"ЎЗБЕКЛЕГПРОМ" ассоциацияси Майда улгуржи ва чакана савдо корхоналари, ташкилотлари ва хусусий тадбиркорлар диққатига! Енгил саноат корхоналари ва фирма дўконлари турли хил тиккувчилик, трикотаж, лўтки-пайпоқ буюмлари, бош кийимлар, ашпорлик, понабзал, тилам ва йинни буюмлар сотади. Ҳақи пул ўтказиш йўли билан ва нақд тўланади. Буюм ва маҳсулотларни улгуржи ва майда улгуржи партияларда етказиб бериш учун исталган суммага ўзаро фойдали шартномалар тузилади. Қўшимча ахборотлар учун ассоциациянинг қуйидаги манзилда жойлашган штабига мурожаат қилинг: 700078, Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5-уй (10-қават, 1009-хона). Маълумот учун телефонлар: 39-11-63, 39-14-39, 39-10-46.

ХАЛҚ СЎЗИ НАРОДНОЕ СЛОВО МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Бош муҳаррир: Анвар ЖҮРАБОВ. БУЛИМЛАР: Парламент 33-57-34; Халқар 33-07-48; Қишлоқ ҳўжалиги 32-07-94; Иқтисодий 32-36-65; Маънавият 32-35-60; Ахборот 32-29-89; Туғи муҳарририят 33-10-28. МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуоткорлар кўчаси, 19-уй. Навбатчи муҳаррир — Э. Болшев. Навбатчи — Г. Шермухаммад.